

Strípky Čriepky

Časopis Čechů, Moravanů, Slezanů a Slováků na Novém Zélandě

Číslo 8 (No.8)

Srpen 2010 (August 2010)

Ročník 21 (Vol. 21)

Čeští vynálezci světa – Heliogravura a Krevní skupiny

Tiskařská technika hlubotisku – heliogravura

Hlubotisk (lépe tisk z hloubky) je skupina tiskařských technik, při nichž místa tisknoucí (odevzdávající barvu) jsou položena hlouběji než místa netisknoucí. Při tisku se nanese na celou tiskovou plochu barva, která vyplní všechny její prohlubně. S povrchu jež se tisknout nemá se přebytek barvy odstraní. Nejstarší

hlubotisk představuje mědirytina. Technický význam mají procesy při nichž se obraz přenáší na tiskovou desku fotograficky a prohloubeniny se pak obdrží leptáním - jedná se o tzv. heliogravuru. K dokonalosti tuto techniku přivedl český malíř **Karel Klíč**, který se pokládá za vynálezce novodobého hlubotisku. Je to sice tiskařská metoda nevhodná pro zobrazení písma, zejména malých velikostí, ale na druhou stranu představuje hlubotisk ideální techniku pro kvalitní tisk obrazových publikací ve velkém počtu kopií (stovky tisíc kusů). V tomto případě se používají většinou vyleptané měděné válce, ze kterých se přebytek barvy stírá ocelovými noži. Tento rotační stírací hlubotisk představuje dodnes nejlepší techniku pro sériové reprodukce kreseb, obrazů a fotografií.

Český malíř a fotograf Karel Klíč se narodil 31. května 1841 v Hostinném. Studoval pražskou Akademii, kterou musel předčasně opustit pro své výsměšné karikatury c.k. ministra. Později se mu přece jen podařilo Akademii dostudovat. Se svým otcem založil v Brně úspěšný fotografický Ateliér Raffael. Později působil jako malíř časopisů v Budapešti, poté odešel do Vídně. O silvestrovské noci 1878 dokončil vývoj své

nové tiskařské techniky – heliogravury. Působil rovněž mnoho let v Anglii, kde se stal ředitelem a spolujednatel tiskařské firmy. V roce 1897 se vrátil do Vídně, kde o mnoho let později 16. listopadu 1926 také zemřel.

Objev krevních skupin

Nezávisle na sobě učinili tento objev (1905) Karl Landsteiner z Vídně a český neurolog a psychiatr **Jan Jánský** a také jiní vědci ve světě. Zjistili, že existují čtyři skupiny lidí, jejichž krve se navzájem při smíchání nesnášejí, ale aglutinují (stmelují) červené krvinky

vlivem dvou různých aglutininů, "a" a "b", které jsou v krvi přítomny buď oba, nebo jednotlivě, nebo vůbec. Podle toho lze všechny lidi zařadit do skupin I-IV, které se označují jako AB, A, B a 0.

Jan Jánský se narodil 3. dubna 1873 v Praze. Vystudoval lékařství na Karlově Univerzitě v Praze. Od roku 1899 pracoval na psychiatrické klinice a roku 1914 byl jmenován profesorem. Během první světové války byl vojenským lékařem, po infarktu byl propuštěn ze služby a pracoval jako neuropsychiatr v Ústřední vojenské nemocnici v Praze. V jeho době nebyl objev krevních skupin ještě náležitě oceněn. Jánský zemřel 8. září 1921 v Černošicích. Jeho jménem "Jánského plaketa" se nazývá čestné ocenění dlouholetých a mnohonásobných dárců krve.

Převzato z Internetu